

SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE
Glasi Slovencev v Argentini

Leto LXXXII | 13. oktobra 2023 - Buenos Aires, Argentina | Št. 18

www.svobodnaslovenija.com.ar

Svobodna Slovenija

71. MLADINSKI DAN *v Slovenski vasi*

V nedeljo, 24. septembra, smo v Slovenski vasi praznovali 71. Mladinski dan. Dan se je začel ob 9. uri s sveto mašo v cerkvi Marije Kraljice. Daroval jo je g. Toni Burja. Mladina je sodelovala s petjem, branjem in prošnjam. Prisotni so bili tudi mladi z zastavami in narodnimi nošami.

Po maši se je praznovanje nadaljevalo v Hladnikovem domu. Imeli smo dviganje zastav. Nato je bilo naprodaj pecivo.

Tekomvanji v nogometu in odbojki sta se potem začeli. Pri odbojki so dekleta predstavile pet ekip, in tako tudi fantje pri nogometu. Tekmovanja so se vršila v lepem vzdušju, čeprav je bilo vreme malo vetrovno.

Opoldne so se ljudje udeležili kosila, za katerega so poskrbele mamice. Na razpolago je bila pečenka s tenstanim krompirjem in omako. Na žaru tudi smo imeli hamburgerje in bondiolo. Zelo smo bili veseli, da se je toliko ljudi udeležilo!

Ob pol sedmih smo zaključili tekmovanja. Pri nogometu, tako kot pri odbojki, so bili

zmagovalci mladi iz San Justa.

Proti večeru pa se je pričel kulturni program. Predstavili smo kratek prizor, za katerega smo neutrudno vadili. Pred programom sta predsednici krajevne Mladine pozdravili vse navzoče ter se zahvalili vsem, ki so pomagali pri uresnitvi Mladinskega dne.

Nazadnje smo vse prisotne povabili na prosto zabavo in na večerjo.

Hvala vsem za prisotnost in pomoč in se vidimo naslednje leto za novi Mladinski dan!

Josefina Barle

25. OBLETNICA *društva upokojencev Slovenski kotichek*

V nedeljo, 27. avgusta, je bilo v Našem domu pestro in veselo, saj so najstarejši člani naše skupnosti mladostno praznovali 25. obletnico društva upokojencev Slovenski kotichek, ki je nastal s člani vseh okrajev, kar je društvo nedvomno zelo obogatilo.

Kakšen praznik! Kakšno praznovanje! Kako je bilo vse lepo, prijetno, prijazno. Vse temeljito načrtovano. Koliko zamisli in vloženege dela je bilo opaziti. Od najmanjšega detajla, kot je natisnjen jedilni list za vsakega gosta, preko okrašenih miz, dobro izbrano in pripravljeno kosilo, vse do velikih potez, kot je bil pripravljen nastop na odru in pravzaprav celoten program.

Napovedovalec Vanči Štrubelj je najprej toplo sprejel visoke goste, ministra svetovalca veleposlaništva RS v Argentini, g. Igorja Šefa, predsednika Našega doma San Justo, g. Marjana Godca in ženo Tatjano; prelata č.g. Francija Cukjatija, č.g. Pavleta Erjavca, predsednico Hladnikovega doma, Kristino Gr-

bec; predsednika Pristave, Bineta Magistra in ženo Andrejo; predstavnika Slomškovega doma, Marka Selana in vse, ki so se s takim veseljem odzvali vabilu društva upokojencev. Predsednik Zedinjene Slovenije, inž. Jure Komar, je tudi poslal čestitke v imenu krovnege društva. Oglasila se je iz Slovenije s čestitko bivša predsednica društva upokojencev, Pavla Škraba. Nato je napovedovalec povabil predsednico društva upokojencev Slovenski kotichek, Marjanko Furlan, da spregovori nekaj besed.

V pozdravnih besedah in nagovoru je predsednica društva najprej izrazila hvaležnost Stvarniku in Materi Božji za toliko lepih preživetih trenutkov v tej četrtini stoletja delovanja. Postavila je v ospredje cilje, ki družijo članke in sicer slovenski duh, vrednote slovenstva, dobra družba, prijateljstvo. Povedala je, da prav od vsega začetka se je izkazalo kako pozitivna, koristna in pomembna je bila zamisel ustanovitve društva upokojencev. Poklicala je v spomin prizadetost, ki jo je med upokojenci povzročila pandemija korone, ko so morali prekiniti celotno delovanje. Med drugim je tudi dejala, kako je bilo hudo, ko so se morali od mnogih prijateljev posloviti. Ponovni zagon delovanja je terjal veliko poguma in nabitost. Zahvalila se je odboru in članom organizacije, ki so vse storili, da je društvo ponovno zaživel in besede zahvale vsem, ki delovanje spremljajo in podpirajo.

Zaključila je s navdušujočim geslom društva, ki nas vse nagovarja Smo vedno mladi!

Predno se je kulturni program pričel, se je društvo s predsednico Marjanko na čelu, javno zahvalilo številnim osebam, ki so skozi leta sodelovali ali na poseben način podpirali, sodelovali, pomagali in spodbujali ustanovo upokojencev. Najprej so poklicali predstavnika slovenskega veleposlaništva, Igorja Šefa in se mu zahvalili za vso podporo. Naslednje odlikovanje je bilo za Naš dom San Justo, ki nudi streho društvu, zatem so odlikovali prvega predsednika društva upokojencev Janeza Albrehta; deležni odlike so bili tudi Tone Oblak -ki je za društvo izdelal grb-, Francka Jerovšek, Ivanka Zupanc in Olga Radoš. Marjanu Skvarči so izročili priznanje za njegovo brezpogojno sodelovanje. Čestitali so članu društva, ki je pred kratkim proslavil visoki in okrogli življenjski jubilej: g. Jože Kržišnik, ki je praznoval 100 let! Deležne pozornosti so bile tudi kuharice, odgovorna mojstrica Nežka Lovšin Kržišnik skupaj z Andrejko Verbic Malovrh, Beti Bostjančič Štrubelj, Cilka Bregar Bruno, Mici Kocjančič Drenik in Ivana Tekavec.

Še prav posebno so omenili dolgoletno predsednico Mici Malavašič Casullo, ki nas je pred kratkim zapustila. Hvaležno so se nanjo spomnili kot požrtvovalno sodelavko, zahvalili so se za njeno dolgoletno sodelovanje in prizadevanja.

In pričel se je program. Kulturni program

je bil res praznično presenečenje! Združili so generacije s petjem in plesom. Nastopili so najmlajši Mladikovci, ti so člani folklorne skupine Mladika, vodila je Tatjana Groznik Godec; za njimi so zapeli skupina Los Tilos z argentinskimi folklornimi pesmimi in za na konec so člani društva Slovenski kotichek, pod vodstvom prof. Andrejke Lipušček Bonino, predstavili navdve originalno plesno točko. Ker so po duhu mladi in korajža velja, so upokojenci pripravili še chacarero. Odlično!

Ni praznovanja brez zdravice, zato so slavje zaključili z napitnico in si zaželeli še mnogo let, veselih mladih let, delovanja društva upokojencev Slovenski kotichek.

Vaše bogato življenje, dragi upokojenci, je nam v zgled in spodbudo. Ni samo oziranje nazaj, se v mislih vračati in priklicati si v spomin čustva in doživetja. Je tudi s pogumom in dobro voljo sprejeti nove izzive, z mlajšimi generacijami deliti ne le osebne in življenjske izkušnje pač pa vaša mlada srca, ker ste vedno mladi!

Ivana Tekavec

„Jezik je pesem,
pesem je domovina!“

Dr. Tine Debeljak

Vabimo vas na

68. Slovenski dan in 62. obletnico Slomškovega doma

Spored:

10.30 - zbiranje

11.00 - sveta maša

12.30 - otvoritev likovne razstave v organizaciji

Andrejke Dolinar Hrovat

13.00 - kosilo

16.30 - program

MePZ Motiv, Nova Gorica, dir. Miran Rustja

Pevski zbor San Martín, dir. Ariana Žigart

Mešani pevski zbor San Justo, dir. Diego Perez

Slovenski moški zbor, dir. Matjaž Rožanec

Pevski zbor Slomškovega doma Ex Corde, dir. Diego Perez

Po programu: druženje na dvorišču in nastop

Folklorne skupina Mladika, vodi Mirjam Mehle Javoršek

- Na vrtu:
- bogata ponudba pri stojnicah slovenskih društev
 - razstava „Nesnovna kulturna dediščina Slovenije v luči Unescove Konvencije“
 - predstavitev slovenskih univerz „Študiraj v Sloveniji“

Častna gostja: Vesna Humar, Državna sekretarka
na Uradu Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Prijave za kosilo [prek spletnega obrazca](#)

29. oktobra 2023

Slomškov dom | Castelli 28, Ramos Mejía, Buenos Aires, Argentina

DRUŠTVO SLOVENCEV V MENDOZI

Malo naše zgodovine in aktualnosti

Naš rojak, duhovnik Ivan Tomažič, se je rodil v Sloveniji 18. novembra 1912. Naselil se je v Mendози in deloval med domačini najprej v skupnosti v okraju Santa Rosa. Po 17 letih je bil 10. septembra 1967 po službovanju v tej skupnosti Santa Rosa imenovan za župnika ene najpomembnejših cerkva v naši provinci, župniji San Vicente Ferrer v Godoy Cruz.

Zaradi ponosa, ki je to vzbudilo v vsej Slovenski skupnosti, so tisto nedeljo mašo v Domu ukinili in so se vsi odpravili k maši v imenovano cerkev San Vicente Ferrer. Ob koncu slavja je č.g. Ivan Tomažič pozdravil vernike in se predstavil kot »sin slovenskega naroda« ter se ganjeno podpisal pred oltarjem, po kotih župnije pa je odmevalo »Marija skoz' življenje«.

Vsi domačini so ga spoštovali, cenili in imeli radi, ter se ga še spominjajo.

V tej fari je umrl 5. junija 1997. Po nekaj letih so pri vhodu dali narediti njegov kip.

V nedeljo, 10. septembra 2023, 56 let po njegovem imenovanju, je naš Slovenski Mendoški Oktet v tej župniji po maši ob 19. uri in pred turnejo po ZDA in Kanadi koncertiral in se poklonil župniku, ki je daroval svoje življenje za ljudi, predvsem reveže, in odražal slovenske vrednote.

Marija Fink

49. PEŠ ROMANJE

k Mariji v Luján

Kot že 49 let smo se mladi in odrasli spet pridružili peš romanju k Mariji v Luján. Mladi iz slovenske skupnosti smo pa dosegli naše 10. romanje k naši Nebeški Materi.

V soboto, 30. oktobra, smo se zgodaj zjutraj zbrali v Slomškovem domu, kjer smo dobili zadnje nasvete, letošnjo majico in še skupni blagoslov, ki nam ga je podelil g. Franci Cukjati in takoj šli na pot.

Vso pot smo imeli v mislih letošnje geslo, "Mati, smo v tvojih rokah, daj nam moči, da ostanemo združeni", ki je letos še toliko več pomemben za nas.

Pri vsaki postaji, Merlo, La Reja, in General Rodríguez, smo se romarji lahko malo odahneli, odpočili in prenovili moči. Pri vseh teh so se nam pridružili tudi novi romarji. Animatorji skupine mladcev in mladenk so se letos skorajžili kar iz La Reja. Nekateri so celo navduševali ostale, da bi romali kar iz Ramosa. Občudovali smo njihovo energijo in zagnanost, ki nam je bila v pomoč pri zadnjih kilometrih. Tudi letos je centralni odbor organiziral oporno skupino, ki je skozi romanje bila na razpolago. Bili smo pripravljeni pomagati komur je bilo potrebno, še posebej smo pa spodbujali in navduševali romarje. Med počitkom smo tudi delili misli, molili in zapeli, da smo se lahko prenovljeni vrnili na pot. Bilo nas je kar veliko, 93.

Po dolgem dnevu smo, seveda precej utrujeni, prispeli do cilja. Tam smo se udeležili svete maše na trgu pred Lujansko baziliko ob 22. uri. V Lujanu je tudi čakala oporna skupina z dobro juho, in letošna posebna nagrada je bil golaž. Imeli smo zelo mrzel večer, tako da se je kar prilegel. Ko smo spet pridobili nekaj energije smo se odpravili na zadnjo, a mogoče najtežjo hojo dneva. Se pravi, do avtobusa in z njim domov.

Vsako leto nas mati Marija spet vabi in uči hoditi skupaj. Najbolj zanimivo je gledati med potjo tako mlade kot odrasle; vsak ima svojo zgodbo, vsak svojo prošnjo ali pa zahvalo. In vsi se popolnoma prepustijo Jezusu in Mariji.

Hvala vsem romarjem, ki ste se letos pridružili in z navdušenjem ter potrpežljivostjo hodili.

Hvala sodelavcem oporne skupine. Vaše darovanje, delo in trud je tudi drugačen način romanja.

Hvala, Marija, ker se lahko vedno k Tebi zatekamo in nas varuješ!

Se vidimo prihodnje leto!

SDO - SFZ

IN MEMORIAM | *Milan Magister* (1930-2023)

V soboto 3. junija t.l. je v Buenos Airesu v 94. letu starosti, odšel k Bogu Milan Magister.

Rojen je bil 12. maja 1930 kot četrti od šestih fantov v znani Magistrovi družini Albina in Franje iz Šentvida nad Ljubljano. Šolal se je v Škofovih zavodih, kjer je poleg znanja prejel še globoko versko vzgojo. Bil je aktiven član katoliške akcije. Svojim katoliškim in demokratičnim idealom je ostal zvest vse življenje.

Nesrečnega maja je 45 zapustil domovino skupaj z očetom, s katerim sta se napotila proti Italiji, kjer sta se priključila množici beguncev v raznih izseljeniških taboriščih. Po več tednih sta se jima pridružila še starejša brata Marjan in Albin. V taboriščih, kjer so begunci kmalu organizirali pouk tako za osnovnošolce kot za gimnazijce, so srednješolci lahko nadaljevali s poukom in tako je leta 1947 maturiral v Senigalliji. Poleg šole so v taboriščih imeli zelo veliko kulturnih, športnih in verskih dejavnosti, pri katerih je

Milan vedno aktivno sodeloval. V začetku leta 1948 je skupaj z očetom in bratom odpotoval z ladjo Santa Cruz v Argentino.

Življenje v novem svetu ni bilo lahko. Najti stanovanje, službo in spoznati nove navede je zahtevalo precej potrpljenja in trdne volje. Zaradi požrtvovalnosti slovenskih duhovnikov so begunci lahko imeli ob nedeljah sv. mašo v slovenskem jeziku, katere so se kljub oddaljenosti udeleževali v velikem številu. Kmalu so ustanovili Društvo Slovencev in tako je tudi nastala argentinska slovenska skupnost. Oče Magister je vedno bil pripravljen sodelovati v skupnosti, sinova pa sta bila aktivna člana mladinskih organizacij - takrat Slovenska Fantovska Zveza, kakor tudi Katoliške akcije.

Milan je kmalu spoznal, da ob službi lahko nadaljuje s študijem in po opravljenih izpiti se je vpisal na Ekonomsko univerzo v Buenos Airesu, kjer je diplomiral kot knjigovodja. Ta poklic je vestno in odgovorno, pa tudi z veseljem, opravljal vse do upokojitve. Leta 1960 se je poročil z Olgo Prijatelj, s katero sta podarila življenje šestim otrokom.

V slovenski skupnosti v Argentini se je odlikoval po izjemni zvestobi Cerкви. Postal je reden in vesten sodelavec naših dušnih pastirjev in dolga leta je sooblikoval in vodil Slovensko katoliško akcijo, ki je spodbujala apostolsko gorečnost in zvestobo slovensstvu. Prav njegova vera je bila samoumevna. Nikoli ni bilo opaziti, da bi doživljal kakšno krizo, obenem pa je nenehno rastele v svojem katoliškem prepričanju in zvestobi slovenskemu narodu. Postal je eden od stebrov majhne skupine prijateljev, članov Katoliške akcije, ki so se zbirali v Slovenski hiši, ki je postala zanje drugi dom.

Bil je strasten zbiratelj časopisnih članov, veliko je bral in se trudil razumeti sve-

točno dogajanje. Vseskozi je ohranil svojo pokončnost in zvestobo katoliški veri in slovenstvu. Bil je odličen govornik. Na zlati maši g. msgr. Oreharja in ob obletnicah naših dušnih pastirjev ter ob drugih prilikah je znal odlično nagovoriti zbrane in obelodaniti tudi skrite vrline in kreposti slavljenec. Žal je redkokdaj stopil na govorniški oder, saj je rajši ostal eden o tihih sodelavcev in garačev za dobro stvar.

Starost in bolezen sta terjala svoj davek. Po kratkem smrtne boju je odšel k Bogu po večno plačilo. Slovenska skupnost bo pogrešala svojega velikega sina, Cerkev pa je hvaležna Bogu za zvestega vernika, ki je naredil vse, kar je bilo v njegovi moči za zveličanje duš.

Andrej Poznič

DR. RENATA SALECL *ponovno v Argentini*

Letos nas je ob času izdaje nove knjige v prevodu Florencie Ferre, ki jo je tako kot prejšnje štiri izdala založba Godot, znova obiskala Dr. Renata Salecl, in z njo kot običajno dobro poznani novinar in njen partner Branko Soban.

Tokrat je prišla na povabilo Muzeja latinsko-ameriške umetnosti v Buenos Airesu, v okviru programa pisateljske rezidence MALBA. Imela je natrpan program. Poleg predstavitev v okviru MALBE je imela številne aktivnosti (za Ampersand, Godot, fundacijo FILBA, intervjuje za razne medije itd.)

Predolgo bi bilo opisati v tem poročilu prav vse nastope, a tako Renata kot Branko sta nam posvetila nekaj časa za pogovor.

Rok Fink: Večkrat ste že obiskali Argentino, tokrat je ...

Renata Salecl: Četrtri.

Branko Soban: Tudi jaz sem v Argentini že četrtri. Trikrat sva bila tu skupaj, nazadnje avgusta lani, prvič pa sem Argentino obiskal pred kakšnimi petnajstimi leti, ko se z Renato še nisva poznala. Moram reči, da me Latinska Amerika privlači že od nekdaj. Zaradi kulture, literature, glasbe, temperamenta, burne zgodovine in seveda tudi politike. Ko smo bili mladi, smo strastno občudovali tukajšnja vrenja in proteste. Kubanski upor proti kolonialni politiki ZDA s Fidelom Castrom in Che Guevarom. Mirno revolucijo po demokratični poti, ki jo je izpeljal Salvador Allende. Po svoje tudi s pomočjo znamenite čilske pesmi, ki bi jo morali marsikje prepevati pravzaprav kar vsak dan: El pueblo unido jamás será vencido. Ko jo poslušam, ti gredo kar mravljinici po telesu. Te enotnosti ni nikjer več, ker kapital tako hoče. Narode je treba spreti in razdeliti, da je z njimi potem lažje manipulirati in jih upravljati. Latinsko Ameriko imam še posebej rad prav zaradi tega večnega uporniškega duha. Doslej sem obiskal prav vse države te celine, z izjemno Venezuele in treh Gvajan.

RF: Renata, letos je bila izdana že tvoja peta knjiga v Argentini, in sicer »Humano virus« (v izvorniku Človek človeku virus). Je že kaj novega v načrtu za Argentino?

RS: Da. Ediciones Godot, moj založnik v Argentini, je zainteresiran, da izda tudi knjigo Čas grobstvi, ki je nedolgo tega izšla v Sloveniji.

RF: Natrpan program ste imeli. Bi nam na kratko povedali o vseh dejavnosti, ki ste jih imeli?

RS: Imela sam diskusijo v MALBI, predstavitev mojih pogledov na branje knjig v založbi Ampersand, predavanje na pravni fakulteti o pravu in tehnologiji ter nastop na FILBA.

RF: Zanimivo je, da se tu v Argentini bere slovenske mislece, npr. Žižka, Zupančič, Dolarja ... Verjetno mi je kakšno ime ušlo iz spomina, a tu je izdanih več knjig. Kaj mislite, zakaj so slovenski filozofi privlačni za argentinskega bralca?

RS: V preteklosti se je Slovenija, in pred tem že tudi bivša Jugoslavija, spopadala z velikimi ideološkimi in ekonomskimi zagatami. Še posebej na ideološka vprašanja je dala slovenska filozofija poglobljene odgovore. Zato me ne preseneča, da Argentina, ki je prav tako družba, ki se že desetletja ukvarja z ideološkimi in ekonomskimi problemi, najde možnost refleksije teh problemov v branju slovenske teorije.

RF: Slovenska filozofija, vsaj novejša, je prepojena z lacanovstvom. Vsaj tako izgleda. Kako si to razlagate?

RS: V bivši Jugoslaviji so bile mnoge kritične teorije, kot je na primer frankfurtska šola, na

nek paradoksen način inkorporirane v dominantni diskurz. Samoupravni socializem je ves čas deloval, kakor da kritizira samega sebe. Ampak ta kritika ni šla dovolj daleč. In hkrati ni dojela pomena moči ideologije in načina, kako se posamezniki z ideologijo identificirajo ali pa tudi ne. Lacanovska psihoanaliza je dala odgovore na ta vprašanja. Zato je bila filozofija, ki je uporabljala lacanovsko psihoanalizo, močno povezana z opozicijskimi gibanji. Pomagala je kritično prespraševati mehanizme oblasti in odnos posameznikov do vladajoče birokracije.

RF: In kaj bi glede na vaša predavanja in predstavitev lahko rekli o odzivu, ki ga prejmete od tukajšnjega občinstva, intelektualcev, pisateljev, založnikov itd.?

RS: Odziv je neverjeten. Že ob mojih prejšnjih obiskih sem imela več kot ducat intervjujev za argentinske medije. Moj založnik je pripravljen objaviti vse moje naslednje knjige in že nestrpno čaka, kdaj mu pošljem rokopis, da ga posreduje odlični prevajalki Marii Florencii Ferre, katere prevodi so po zagotovilih bralcev mojih knjig zelo natančni in bogati.

RF: Obrnimo se še na Branka Sobana, novinarja, pisca, zunanjepolitičnega komentatorja ... Kot je bilo prej rečeno, ste že večkrat obiskali to deželo. Seveda so kraji in ljudje v bistvu isti, a časi se spreminjajo. Kako bi kot novinar, še posebno kot opazovalec zunanje politike, v tem obdobju, ko splošni položaj ni dober, opisali, kar tu vidite in slišite?

BS: Tokrat sem v Južno Ameriko z veliko novinarsko radovednostjo prispel predvsem zaradi dveh tukajšnjih političnih veledogodkov: 50. obletnice vojaškega udara v Čilu, ki je to državo – in z njo ves svet – spremenil v nekakšen laboratorij neoliberalizma in ekonomskih šok terapij. In potem seveda tudi zaradi 40. obletnice padca vojaške diktature v Argentini. Dva fašizma torej, ki sta bila enako kruta do svojih državljanov. Veliko ljudi, ki se niso strinjali s takšno politiko, je izginilo za zmeraj. Z letal so jih metali v morje. V Čilu in v Argentini. Čudi me, da mnogi ljudje z neznosno lahkotnostjo pozabljajo na ta dejstva in na brutalnost režima. Zato ni nič nenavadnega, da je sodnik Leon Arslanian tu v Argentini predlagal zakon, ki bi kaznoval tovrstno zanikanje.

Razlike med lanskim in letošnjim obiskom Argentine so presenetljivo velike. Inflacija je grozljivo visoka. Cene rastejo v nebo. Peso ima ducat različnih tečajev. Ko greš po nakupih v trgovino ali v restavracijo, moraš imeti pri sebi kup bankovcev. Argentina je nekdanj slovela kot bogata država, zato si tukajšnji ljudje ne zaslužijo tako neznosno nesposobnih in skorumpiranih politikov ter tako uničujoče ekonomije. Zato ni prav nič nenavadnega, da mladi ljudje odhajajo iz države. Nadškof Buenos Airesa Jorge Ignacio Garcia Cuerva ima zato prav, ko pravi, da življenje mnogih mladih ljudi tu poteka v znamenju treh C: calle (ulica), carcel (zapor) in cementerio (pokopališče) ... Argentina je zdaj pred volitvami. Bo populistični mesija Milei, ki obljublja vse mogoče, Argentino rešil iz tega začaranega kroga treh C? Nikakor. Kajti populisti v politiki nikoli niso del rešitve, ampak kar problem sam.

RF: V katerih časopisih, revijah itd. pišete? In knjige?

BS: Že vse svoje novinarsko življenje delam na Delu, ki je še vedno največji in najpomembnejši dnevni časopis v Sloveniji. Že skoraj petdeset let. Zdej sem sicer v pokoju, toda kljub temu sem še vedno zvest Delu, kjer sem začel svojo novinarsko pot. In jo potem nadaljeval tudi kot dopisnik iz Kaira

in Moskve. Pišem pa seveda tudi za druge publikacije v Sloveniji, pa za medije na območju nekdanje Jugoslavije in občasno tudi v kakšni evropski državi, če me povabijo k besedi. Doma sem zdaj že kakšno leto dni tudi kolumnist portala Siol.net, ki je med najbolj brani v državi. Doslej sem izdal dve knjigi, napisal pa sem že tudi najmanj ducat uvodov k različnim drugim knjigam, tudi leposlovnim. Načrtov in ambicij je seveda veliko. Upam, da se bodo izšli in da se bo na trgu kmalu pojavila kakšna moja nova knjiga.

RF: Druge kraje v Argentini ste obiskali?

BS: Nekaj sem jih. Ne ravno veliko, ker je med vsakim obiskom Argentine največ dogodkov prav Buenos Airesu in okolici. Vedno pa obisk Argentine seveda izkoristim tudi za skok k sosedom. Zlasti v Čile in Urugvaj. Lani sem v Montevideu prav zaradi mundiala v Katarju, kjer je Argentina postala svetovni prvak, denimo znova obiskal slovit nogometni stadion Centenario in o njem potem napisal velik članek za Sobotno prilogo Dela. Toda v Urugvaj seveda ne hodim zaradi nogometa, ampak veliko bolj zaradi velikega Eduarda Galeana, ki ga naravnost obožujem in imam doma vse njegove knjige, ki so bile doslej prevedene v slovenščino. V Čile, kjer imava z Renato prav tako veliko prijateljev, pa seveda zelo rad pridem zaradi Salvadorja Allendeja, Pabla Nerude, Gabriele Mistral in lepe narave, zelo podobne tisti tukaj v Argentini.

RF: Ste imeli morda priložnost srečati tukajšnje kolege? In rojake?

BS: To pa vedno. Lani sem v Sloveniji bolj ali manj po naključju spoznal Miriam Oblak. Ko sva z Renato prišla v Argentino, smo se dogovorili, da obiščeva njihovo tovarno vrat, ki jo je postavil na noge njen oče Tone z dvema bratoma. Skupaj smo preživeli lep dan. Tu sem spoznal Oskarja Moleka, znanega fotografa, rojaka s Primorske po mamini strani. Naključje je hotelo, da sva v Buenos Aires potovala z istim letalom, s katerim se je iz Slovenije takrat vračala Oskarjeva žena Amalia. Svet je res majhen. Srečala sva seveda tudi več znancev iz prejšnjih let in spoznala veliko novih. Zame je bilo še posebej zanimivo in koristno srečanje z argentinsko novinarsko kolegico Miriam Lewin, zdaj je varuhinja človekovih pravic, ki je bila nekoč zaprta v Esmi in je kasneje kot novinarka in pisateljica razkrivala grozote in zlorabe, ki jih je počela vojaška hunta.

RF: Bi za konec še kaj dodala?

RS: Upam, da kmalu spet pridem v čudovito Argentino in da bom končno le videla kraj, ki me močno zanima. Gre seveda za Salto. Zelo rada bi obiskala tudi Ognjeno zemljo. V Argentini imava veliko prijateljev, tako da je vsako vračanje nazaj neke vrste vrnitev domov.

BS: Upam, da se bo Argentina, ki je izjemno zanimiva in bogata dežela, končno le pobrala iz utrujajočega plesa krize, ki tod traja že dve desetletji. In seveda upam, da se kmalu spet vrneva v to prelepo mesto ob La Plati.

RF: Hvala lepa za ta pogovor! In upamo, da kmalu nasvidenje zopet v Argentini!

Rok Fink
Lektorirala: Tjaša Lorbek

NEKAJ MISLI *ob obisku v Argentini*

Po dolgih letih sva z ženo zopet potovala v Argentino, deželo, kjer se je rodila, doraščala in dobila svojo argentinsko, slovensko in pevsko izobrazbo. Obiskala sva Buenos Aires, Bariloche in Mendoza in sva v teh mestih srečala kar lepo število Slovencev.

Dom pri Slovencih v San Justu, Slomškov dom v Ramos Mejia, ter dom Društva Slovencev v Mendosi so bili v zadnjih letih vsi prenovljeni in so zelo prikupni in vabljivi. Skratka, ko stopiš noter, se počutiš kakor doma. Šank, slovenski kotiček, slike iz Slovenije, spominske plošče za umrle ali pobite, Balantičeva šola, zastave, itd. Povsod so tudi razredi za sobotno šolo, tudi v najmanjšem domu. Saj vemo po Lipušu: z jezikom smo ali nismo! In seveda nikjer ne manjka pravi oltar, tabernakelj, ali pa Brezjanska Marija.

Pravo posebnost sem pa doživel v Slomškovem domu, kjer me je predsednik peljal do same Marijine podobe. Ko sem prebral podpis kar nisem mogel verjeti. Podpisan je bil gospod Jerina, ki je živel dolga leta kot sosed Kernjakovih v Trebinji pri Šentilju ob Dravi. Sin gospoda Jerine je umrl šele pred kratkim. Njegov oče pa je postal znan po tem, da ustvaril ogromen del znamenitega celovškega Minimundusa, nekateri ga imenujejo tudi očeta Minimundusa. In ta Friderik Jerina je bil avtor Brezjanske matere božje v Slomškovem domu v daljnem Buenos Airesu. V vsej skromnosti se je podpisal takole: Kop. Jerina (verjetno kopiral). Zanimivo pa je, kje je kopiral mater božjo. Namreč leta 1945 v Lienzu. V taborišču, potem, ko se je umaknilo tisoče Slovencev iz komunistične Jugoslavije na Koroško. Kako je ta Brezjanska Marija prispela v Buenos Aires, nisem mogel ugotoviti, verjetno je nekdo veliko sliko kar zvil in jo vzel s sabo v Argentino. V zvezi s to sliko lahko trdimo, da sta vera in narodna zavest izredno povezani. Pogosto je tako, da se tisti, ki se oddalji od vere, oddalji tudi od narodnosti. Seveda pa ni vedno tako, predvsem v zadnjih časih.

Profesionalno renovirani slovenski centri so bili prijetno presenečenje, ravno tako pa domovi slovenskih družin.

Skoraj povsod vidi Trubarjev »Hishni shegen«, povsod sem videl publikacije imenitne Slovenske kulturne akcije (SKA), ki je izdala v daljni Južni Ameriki okoli 300 knjig, večkrat sem našel kako knjigo profesorja Trstenjaka (»Dobro je biti človek«), »Tristo narodnih« Cankarjeve založbe ali »Slovenske narodne pesmi« Franceta Cigana, ki sta jih izdala profesorja Zerzer in Kovačič. Prav ganljiva je bila v tej publikaciji beležka, da je Ciganovo zbirko podaril Mariji Grintal Fink kulturni garač, gospod Nužej Tolmaier in sicer ob turneji bratov Smrtnik, ter tria Korenika v spremstvu Nantija Olipa, novega predsednika Narodnega sveta, in to vse v oktobru leta 1996. Korošce je zastopala tudi gledališka legenda Poldi Zunder. Imenitna delegacija!

Polno je tudi Prešernovih poezij, Gregorčiča, Balantiča in drugih. Prevladujejo slovenski naslovi, verska literatura in glasba in ne samo narodno zabavna, ki je sicer izredno priljubljena.

Ob vsem tem bogastvu sem se zamislil, ali bo v duhu Smrtnikov naš vnuk še pel slovenske pesmi, ali se z knjigo, s kulturo in versko zavestjo pozicioniramo tako jasno in odločno tudi mi, kakor naši argentinski rojaki?

Ravno ta konec tedna pa je kulturno tako močan, da moraš biti srečen in ponosen. Naša društva so namreč naštudirala kar fenomenalnih 15 novih premijer, od Radiš, preko Šmihela in Šentprimoža do Železne Kaple in Dobrle vasi ter še kje. Vse skupine so inovativne, kreativne in kvalitetne, zato dovolite, da končam to današnje razmišljanje optimistično.

Valentin Inzko
(za slovenski cerkveni tednik Nedelja - Celovec)

PREJELI SMO V OBJAVO:

DUNAJSKI GLASBENIK IN CERKVENI DOSTOJANSTVENIK JURIJ SLATKONJA (1456-1522)

Po 500-letnici smrti prvega slovenskega škofa na Dunaju, glasbenika in cerkvenega dostojanstvenika (2022)

→ iz številke 17

V razvejanem glasbenem udejstvovanju je Slatkonja po vsej verjetnosti tudi skladal. V rokopisu iz 30.-ih let 16. stol., ki vsebuje veliko *mašnih proprijev* iz monumentalne tiskane zbirke *Choralis Constantinus*, mu je pripisano avtorstvo moteta *Ego vos elegi de mundo*. Njegova skladba naj bi bila tudi *Ach Gott, wem soll ich clagen* v rokopisu iz leta 1510. Avtor najslavnejše skladbe H. Isaaca z naslovom *Virgo Prudentissima/Devica Najmodrejša* naj bi bil J. Slatkonja? To delo je ob svojem cesarskem kronanju naročil sam cesar. Če je temu tako, bi prav Slatkonjo lahko označili za sploh prvega skladatelja z znanim opusom, ki prihaja s slovenskega ozemlja? Stihni pripovedujejo, da je Slatkonja za dvorni pevski zbor sam napisal marsikateri napev. Kako je to razumeti, utegne pojasniti še tale vir. Zadnja kitica nekega 6-glasnega zbora H. Isaaca namreč pravi, da je to *pesem* v heksametru. Iz tega bi lahko sodili, da so bili verzi Slatkonjevi, verjetno pa tudi napev? Izvirni rokopis namreč navaja, da je to *pesem* obdelal v nemški Konstanci večglasno »Isaac Constantiae posuit.« Da je dunajska dvorna kapela postala ena najsijajnejših tovrstnih ustanov takratnega časa, gre nedvomno zasluga Slatkonji. To dokazuje slavni in triumfalni sprevod cesarja Maksimilijana I., natančneje niz lesorezov, ki prikazujejo cesarjevo slavo in mogočnost. Dunajski dvorni glasbeniki so upodobljeni na kar petih vozovih sprevoda, med katerimi je na častnem mestu voz, ki prikazuje glasbeno kapelo. Spremljevalni verzi ob upodobitvi Slatkonje govorijo, da je bil zaslužen za uspeh kapele.

Od zbora dunajske kapele do slovitih

Dunajskih dečkov/Wiener Sängerknaben

Vokalni ansambel je l. 1498 osnoval prav Slatkonja na pobudo in pod okriljem cesarja, ki je tega leta preselil svoj dvor iz Innsbrucka na Dunaj. Njegov predhodnik, predhodniki *Dunajskih dečkov/Wiener Sängerknaben*

je bil torej prav zbor te kapele. Obetavnemu kantorju, Slatkonji, s katerim je imel dunajski cesar velike načrte, je uradno zaupal ustanovitev kapele. S tem je cesar imenoval Slatkonjo za »vodjo pevcev,« pevskega mojstra (1498) in 1500 za kapelnika. L. 1513 je Slatkonja postal »vrhovni kapelnik.« Na začetku je vodil skupino sedmih dečkov, a jo je še v istem, prvem letu (1498) razširil na 18 pevcev, z organistom in inštrumentalisti. Po cesarjevih ambicijah naj bi peli po burgundskem zgledu frankoflamske polifonije, nad katerim se je navduševal cesar. To je izhajalo iz navdušenja cesarjeve (prve) žene Marije, vojvodinje burgundske. V njem so takrat in še dandanes pojejo dečki v starosti od 11. do 14. leta. Danes ga sestavljajo štirje (enakovredni) zbori, ki redno gostujejo in potujejo po svetu v značilnih mornarskih uniformah. Živijo in se šolajo skupaj na Dunaju po internatih in dobivajo še dodatno ter intenzivno glasbeno izobrazbo.

J. Slatkonja je bil škof v času stisk

V svojem času škofovanja je imel Slatkonja veliko težav. Zadnja tri leta je pešal in zato dobil koadjutorja, pomočnika ali naslednika (katoliškega) škofa. Ko je sveti rimski cesar Maksimilijan I. (1459-1519) 12. marca 1519 umrl v avstrijskem Welsu, je po njegovi poslednji volji prevzela oblast deželoknežja vlada. Tej sta pripadala tudi škof Slatkonja idr. Nadaljevala in kulminirala so nasprotja med katoličani in luterani. Kaj se je dogajalo v notranjosti Slatkonje, kakšna bremena je moral prenašati? O tem nihče ne ve nič. Zelo nazorno pa o tem govori njegov obraz na nagrobniku: obrnjen je k sijajnemu nagrobniku cesarja Friderika, po resnobi in skrbi pa je podoben pretresljivim portretom na prižnici iste stolnice. Svoj nagrobnik v levi stranski ladji Štefanove cerkve na Dunaju je naročil še sam, že leta 1520, še za časa življenja.

Pomen in aktualnost

Jurij Slatkonja je v svojem času veljal za člove-

ka velikega formata. Kranjec na mestu prvega dunajskega škofa v času prehoda iz srednjega v novi vek je eden tistih, na katerega smo Slovenci lahko ponosni še dandanes. Čeprav je Slatkonja velik del življenja preživel na Dunaju, tam tudi uspel, umrl in je v stolnici sv. Štefana tudi pokopan, je ves čas ohranjal tesne stike z rojstno deželo. Vezi med njegovima prvo in zadnjo svetno domovino zelo lepo odrazi že omenjeni neobrzdani in neosedlan zlati konj, ki je krasil Slatkonjev dunajski škofovski grb. Po njem se imenuje nagrada za novo liturgično glasbo, ki jo od leta 2000 podeljuje Dunajska nadškofija. Spomini nanj pa še kar ostajajo: enak grb danes krasi novoustanovljeno škofijo Novo mesto (2006 →), po njem se imenuje *Konservatorij za glasbo »J. Slatkonje,« ki deluje v okviru novomeškega Zavoda »Friderika Ireneja Barage.«*

Eden od številnih Slatkonjevih »trajnih sledov« je zagotovo sloviti zbor *Dunajskih dečkov/Wiener Sängerknaben*. Slatkonja ga je ustanovil 1498. V njem je na začetku prepevalo le sedem dečkov. Še po dobrih 520 letih zbor deluje in je znan po vsem svetu; še vedno kot neke vrste refleksija nekdanjega in tedanjega duha našega J. Slatkonje. V Novem mestu so prav v letošnjem jubilejnem letu (2022) izdali spominsko knjižico o njem, ki jo je uredil dr. Janez Gril. V Ljubljani je bil znanstveni simpozij na temo J. Slatkonje in koncert slovitiga nemškega vokalnega ansambla *Singerput*, kjer smo sploh prvič šali dvoje skladateljevih skladb, dva cerkvena moteta; seveda na takrat univerzalno latinsko besedilo.

Dr. Franc Križnar

Literatura in viri:

- *Choralis Constantinus* (ur. H. Isaac & J. Slatkonja), https://digital.staatsbibliothek-berlin.de/werkansicht?PPN=PPN1761431838&PHYSID=P_HYS_0005 (fol. [36]-15v in [37]-16r).

- Cvetko, Dragotin. 1958. *Zgodovina glasbene umetnosti na Slovenskem*. I. Ljubljana: Državna založba Slovenije.

- (ur.) Gril, Janez. 2022. *Jurij Slatkonja*. Novo mesto: *Stolni kapitelj Novo mesto in Stolni kapitelj Ljubljana*.

- Križnar, Franc. 2022. *Bečki glasbenik i crkveni dostojanstvenik Jurij Slatkonja (1456.-1522.): 500. godišnjica smrti prvog Slovenca imenovanog bečkim biskupom, glasbenika i crkvenog dostojanstvenika*. V. *Sveta Cecilija : časopis za duhovnu glazbu*. God. 92, br. 3/4, str. 41-46,

- Križnar, Franc. 2023. *Jurij Slatkonja (1456-1522): kot dunajski glasbenik in cerkveni dostojanstvenik*. V. *Balkanske sinteze: časopis za društvena pitanja, kulturu i regionalni razvoj*, god. 9, br. 2, str. 65-71.

- Križnar, Franc. 2022. *Dunajski glasbenik in cerkveni dostojanstvenik Jurij Slatkonja (1456-1522)*. V. *Evangelikiški koledar ...*, letn. 2023, str. 271-278,

- Križnar, Franc. 2022, *Jurij Slatkonja (1456-1522) - 500 let po smrti*. V. *Porabje : časopis Zveze Slovencev na Madžarskem*. 27. okt. 2022, letn. 32, št. 43, str. 7.

- Križnar, Franc. 2023. *Jurij Slatkonja (1456-1522.)*. V. *Vjesnik Đakovačko-osječke nadbiskupije*. god. 151, br. 4, str. 25-29.

- Mantuani, Josip. 1904. *Geschichte der Musik in Wien*.

- Mantuani, Josip. 1905. *Jurij pl. Slatkonja*. V. *Cerkveni glasbenik*, 28.

- Mantuani, Josip. 1907. *Jurij pl. Slatkonja*. V. *Dom in svet*, L. 20/1907, št. 7.

- Mantuani, Josip. 1910. *Zapuščinski zapisnik po škofu Slatkonji*. V. *Cecilija*, 1.

ODMEVI | Razmišljanje ob članku: Ob Kajuhovem letu: Himna, pesem 14. Divizije.

Zadnje čase sem imel par zdravstvenih problemov, ki so mi pustili svoje posledice, na fizičnem in mentalnem polju. Seveda to ojačeno z datumom mojega rojstva, pred 86. leti in nekaj meseci. Zato sem z branjem novic in člankov, tako v naših kot v tujakšnih časopisih, precej v zamudi.

Pred kratkim me je prijatelj iz Evrope, argentinski Slovenec, opozoril na članek pod omenjenim naslovom v Svobodni Sloveniji št. 15 začuden, kako je v naš časopis ta članek sploh zašel. Pohvalil je tudi komentar nanj, ki ga je napisala neutrudljiva sodelavka naše skupnosti, Metka Mizerit.

V računalniku sem poiskal Svobodno Slovenijo in ko sem prebral omenjeni naslov in videl partizanske čepice, sem kar po gorenjsko vzkliknil: "No, kva jpa zdej to!?" Pogledal sem čez okno... "ne, še sem v Argentini", se ponovno prepričal, da imam pred sabo našo Svobodno Slovenijo in ne ljubljansko Delo, si zmeril fiber, ki je bil v redu... in začel brati članek, saj me dogodki naše preteklosti vedno zanimajo. Izvedel sem do pičice natančno, kako je nastajala ta himna – pesem na sloviti poti XIV. Divizije na pohodu na Štajersko. Ta štorija me sicer ni kaj prav posebno zanimala, a ko sem že pri tem, bom šel do konca, zmeraj lahko kaj zanimivega izveš.

Tudi ni bilo nič takega, da bi oporekal, dokler

nisem prišel do stavka: "S to himno je Svetozar Marolt Špik postavil svoji diviziji spomenik. A ne le svoji diviziji, spomenik je postavil vsemu slovenskemu partizanstvu, doslej najprodornejšemu izrazu veličine slovenskega naroda." Obstal sem ob tej trditvi in se malo zamislil: saj veličina naroda ne more biti stvar humoristov, kar pisec članka, Franc Križnar, verjetno ni, ampak je univ. mag. in dipl. muzikolog. Kot muzikolog ni nujno, da bi kaj več vedel o resničnih dogodkih iz tistih časov, za univ. mag. pa ne vem, na kaj se to prav za prav nanaša. Trditev, da je partizanstvo najprodornejši izraz veličine slovenskega naroda pa da misliti, da ta gospod bolj malo ve, kaj se je v resnici v tistih časih dogajalo, ali pa mu pride prav to misliti in trditi, zaradi socialnega statusa v družbi opranih možganov in potomcev do kosti ustrahovanih ljudi.

O veličini slovenskega naroda ne more govoriti sedemsto zamolčanih morišč, posejanih po vsej Sloveniji, kjer so partizani mučili in pobijali, posebno še, ko je bilo vojne že konec, tisoče in tisoče ideoloških nasprotnikov – protirevolucionarjev, vojake in civiliste, večkrat cele družine. Vojakov niti niso sami zajeli, ko so se v umiku bližali meji, ampak so počakali in jih pribrantali že razorožene, na povojnem mednarodnem sejmu. Ti zločini so bili desetletja zatajeni in je bilo absolutno prepovedno

o njih govoriti. Prizadete družine, ki so izgubile očete, sinove, može, matere, strice, fante, so bile poleg tega še posebno preganjane in tudi niso smele javno žalovati.

Napolnili so ječe in taborišča prisilnega dela, kjer sta gospodarila lakota in bič, za kar je bilo dosti, da te je kdorkoli od njihovih ovaduhov ovadil za karkoli že.

Če se še tako pomujam, v vsem tem res ne najdem nobene veličine mojega naroda.

Posebno pa še ne, ko poslušam o zmagovalcih in osvoboditeljih. Saj je vendar znano in več kot jasno, da je na konferencah pravih zmagovalcev: Združene države, Sovjetska zveza, Anglija, morda še Francija, ko so urejali povojno Evropo, Stalin imel svoje zahteve, sklicujoč se na to, da je Rusija plačala največji krvni davek. Drugi so na to v glavnem pristali. Med zahtevami je bilo, da v vsej Jugoslaviji zavladata komunizem. Tako so partijski in partizanski voditelji že vnaprej vedeli, da se jim ne bo treba res boriti in nikogar premagati, ampak čim več svojih ideoloških nasprotnikov pobiti. Da bodo dosegli svoj cilj –komunistični režim– bo že poskrbel "Oče narodov", Josip Visarijonovič Džugašvili. Tako se je tudi zgodilo. Zato so partizani "osvojajali" slovenska mesta 9. maja, šele potem, ko je bilo vojne že konec in niso našli nobenega okupatorja več, da bi se z njim

borili. Vsekakor so pa iz previdnosti počakali, da je, na primer, v Ljubljano prvi vkorakal (po Streliški ulici) hercegovski muslimanski partizanski oddelek.

7. maja 1945 so zapadni zavezniki –Eisenhower- zahtevali od Nemcev, da odlože orožje, a so ugodili njihovi prošnji, (Alfred Jodl), da so ga čete, ki se umikajo iz že po Sovjetih zajetih krajev, lahko obdržale še 8. maja, da bodo tako prišle do Zapadnih zaveznikov in se njim predali... (v Sloveniji je Rdeča Armada napredovala do Murske Sobote in tam obstala) Nemci so se pa umikali proti Zapadu, kar se je le dalo.

8. maja so dokončno kapitulacijo Nemčije podpisali za Zaveznike general Eisenhower in gen. Ivan Susloparov, za Nemčijo pa gen. Alfred Jodl.

Sovjetska zveza tega dokumenta ni priznala, češ da njihov podpisnik ni bil za to pooblaščen in tudi zahtevala, da se mora Nemčija njim še posebej predati. Da podpiše to kapitulacijo je bil imenovan maršal Georgij Konstantinovič Žukov, poveljnik sovjetskih čet, ki so zavzele Berlin. Podpis se je vršil ob 23. uri ponoči. To uro je bil zaradi časovne razlike v Moskvi že 9. maj, zato se v Rusiji na ta datum proslavlja konec vojne in njihova zmaga.

Franci Markez

80-LETNICA POBOJEV V GRČARICAH IN NA TURJAKU TER MONTIRANEGA KOČEVSKEGA PROCESA (1943–2023)

Ob spominu na 80. obletnico *pobojev slovenskih četnikov v Grčaricah in vaških straž na Turjaku*, smo se v nedeljo, 24. septembra 2023, ob 11. uri zbrali pri maši v cerkvi v Mozlju pri Kočevju z molitvijo za vse žrtve. Mašo je daroval kočevski župnik g. Damjan Štih. Po maši je navzoče nagovoril predsednik Nove slovenske zaveze dr. Matija Ogrin. Po njegovem uvodu je tržaški Slovenec Ivo Jevnikar, član odbora NSZ, orisal zgodovinske dogodke okrog Grčaric, Turjaka in na t. i. kočevskem procesu. Ob vrnitvi v Ljubljano smo se ustavili pri spominskem znamenju ob kapeli Svete Rešnje krvi in na gradu Turjak, kjer smo se spomnili na tam pobite ranjence.

Nekaj pomembnih podatkov, ki jih moramo vedeti o tej tragediji

V knjigi Usodni čas Slovenske nacionalne ilegale 1941–1943 Davorina Žitnika na strani 32 piše: »Partizani so odred (slovenskih četnikov, op. p.) v Grčaricah začeli obkoljevati 7. septembra 1943. Neposredni napad na postojanko je izvedla Šerčerjeva brigada, za zavarovanje pa sta preskrbeli Tomšičeva in Gradnikova brigada. Vse tri brigade so sestavljale XIV. partizansko divizijo, ki ji je poveljeval Mirko Bračič,« njihova himna, ki Bračiča slavi kot heroja, je bila objavljena in analizirana v letošnji 15. številki Svobodne Slovenije.

Komandant Mirko Bračič, kot eden glavnih komunističnih voditeljev Osvobodilne fronte, je ne glede na dejstvo, da so se četniki oz. plavogardisti bojevali proti okupatorju, napad na Grčarice utemeljeval takole:

»Tovariši! Med plavogardisti v Grčaricah je 50 oficirjev bivše jugoslovanske vojske in vsak od njih je sposoben voditi bataljon. Če teh oficirjev ne bomo uničili, bomo imeli v kratkem proti sebi 50 bataljonov. Zato Grčarice morajo pasti, ne glede na žrtve.«

Žitnik v svoji knjigi nadaljuje: »8. septembra so partizani začeli napad in po hudih bojih so se 10. septembra začela pogajanja o predaji. (...) Izgube oblegancev so bile 10 padlih in 20 ranjenih (13 jih je bilo težko ranjenih). 122 borcev in lažje ranjence so odpeljali najprej v Dolenjo vas in nato v Kočevje.« Po prihodu v Kočevje so jih strpali v celice v kočevskem gradu in nečloveško z njimi ravnali; večino so pobili.

V Zborniku pričevanj o slovenski nacionalni ilegali 1941–1945, Ljubljana, september 2001, pa na strani 12 piše:

»Kočevski proces, ki je oktobra 1943 sledil bitki v Grčaricah in na katerem je bilo 16 plavogardistov obsojenih na smrt, druge pa so ravno tako pobili, na papirju in v glavah Slovencev še danes velja kot proces, ki je znan po tem, da je neko sodišče (NOB) »izreklo prvo obsodbo v Evropi proti kvizlingom in vojnim zločincem in to še pred podpisom Moskvske deklaracije, sprejete od zavezniških sil 30. oktobra 1943« (...) Iz do sedaj pridobljenih dokumentov in pričevanj lahko ugotovimo, da »partizani in ujetnikov niso obravnavali kot vojne ujetnike na osnovi mednarodnih in zlasti ženevskih konvencij, ki veljajo tako za vojne ujetnike kot tudi za bolnike in ranjence. (...) V tem obračunu torej ni šlo toliko za mašče-

vanje zmagovalcev kot za zavestno in sistematično uničevanje poražencev kot političnih nasprotnikov. Ti so bili izpostavljeni ponižujočemu ravnanju in uničenju.«

Dr. Aleksander Bajt v uvodu k svoji knjigi Bermanov dosje piše takole: »S tem, da je komunistična partija izkoristila osvobodilni boj za izvedbo revolucije, ne le objektivno, tega ni mogoče zanikati, ampak predvsem subjektivno, je zagrešila nad slovenskim narodom najhujši zločin, ki si ga je mogoče zamisliti. Z njim je sama sebe postavila izven zakona. Ne legalnega, ta je pri tem nepomemben, ampak občedolovsko naravnega, veljavnega za vse kraje in čase.«

V zgoraj omenjenemu članku, objavljenemu v 15. št. Svobodne Slovenije, muzikolog Franc Križnar, tako kot komunistično usmerjeni zgodovinarji, skuša prikazati ta čas in to revolucijo kot nekaj plemenitega. Kljub osamosvojitvi in demokratizaciji Slovenije se nekateri pisci še vedno prizadevajo vzdrževati lažne mite o partizanih kot dobrohotni osvoboditelji. Po tolikem času še vedno ne zmorejo priznati resnice. Zato ni slučajno, da tudi muzikolog Križnar v svojem članku v Svobodni Sloveniji o himni partizanske 14. divizije opeva kot heroja komandanta in politkomisarja Mirka Bračiča, ki je pred 80 leti mučil in pobijal sovražnike v Grčaricah in na Turjaku, ob tem pa ne pove, da so ti 'sovražniki' bili neoborožene vaške straže in slovenski četniki, ki so se predali.

Tovrstna mitologija Slovence razdvaja in je nedopustna, da po osemdesetih letih nekateri muzikologi in zgodovinarji še danes skušajo s spodbujanjem čustev vzdrževati lažno mitologijo o herojih in hkrati poniževati žrtve in njihove svojce. Hvalospevi rabljem, ki so pobijali nedolžne in neoborožene Slovence, so absolutno nesprejemljivi in nas vračajo v bolečo preteklost ter Slovcem dobre volje onemogoča priti do resnice, sprave in do normalnosti, ki jo vsi tako nestrpnost pričakujemo!

Boštjan Kocmur

Pričevanje duhovnika obsojenega na Kočevskem procesu l. 1943

Duhovnik Ivan Lavrih, ki je po vojni emigriral v ZDA, je leta 2001 spregovoril o *slovenskih četnikih, ki so v Grčaricah leta 1943 bili žrtve italijanskega topničarstva ter krutosti in pobojev s strani Bračičeve partizanske XIV. divizije.*

Lavrihovo pričevanje:

»Kdo sem, ki tole pišem? Ime mi je Ivan Lavrih, upokojeni župnik v Ameriki. Pa to res ni važno. Važno je to, da sem po verjetnosti edini še živ, ki sem preživel skupaj z grčariškimi junaki zapore v kočevskem gradu, slavni kočevski proces in taborišče v Medvedjeku, od koder sem pobegnil.

Zakaj sem jaz ostal živ? Morda zato, da vam danes povem resnico o grčariških herojih,

o kateri smo morali molčati 50 let. Omenjati njihova imena ali iskati njihove grobove, je bil narodni zločin.

Moje prvo srečanje z grčariškimi junaki je bilo v Grčaricah samih samo en dan prej, predno so partizani začeli napad na Grčarice. Joj, koliko veselja in korajže je bilo v teh fantih. S kakšnim veseljem so mi pripovedovali, da vsako uro pričakujejo pomoč vsaj 200 srbskih četnikov, ki bodo prišli iz Like. Povedali so mi, kako je šel major Novak kakih deset dni pred začetkom napada v Liko in je tam dobil zagotovilo od poveljnika liškega četniškega odreda, majorja Bjelajca, da bo takoj poslal pomoč. Nekateri grčariški poveljniki so to verjeli, nekateri pa so dvomili. Poleg tega jim je major Novak – ki je bil v Ljubljani – prepovedal preboj iz Grčaric, čeprav bi bil osmega ali devetega septembra še mogoč. Srbski četniki, kot smo pozneje zvedeli, so prišli do Srbskih Moravic, kjer so jih partizani razbili. Tako pomoč ni od nikoder prišla. To je bila prva tragedija Grčaric. Druga pa je bila borba sama. Partizani niso zavzeli Grčaric, kot se hvalijo, ampak so jih zavzeli italijanski topovi. Brez italijanske pomoči Grčarice ne bi nikdar padle, čeprav je bilo tam le okoli 150 četnikov. Seveda komunistični zgodovinarji opisujejo padeč Grčaric kot eno največjih partizanskih zmag. Ujete vojake so komunisti odpeljali, zvezane z žico, v kočevski grad.

Moje drugo srečanje s četniki je bilo v kočevskem gradu. Mene so partizani ujeli v Turjaku. Tudi ta je padel zaradi Prajerjeve izdaje in italijanskih topov, ki so štiri dni neprestano razbijali grajske zidove. Po strahotnem pretepanju, zasramovanju in pljuvanju v obraz – terenke iz Velikih Lašč so se najbolj odlikovale – so nas duhovnike in bogoslovce odpeljali z vlakom iz Velikih Lašč v Kočevje in nas zmetali v grajske zapore med četnike. Bogoslovce so po nekaj dneh odpeljali v stiški samostan, duhovniki Jaka Mavec, France Malovrh in jaz pa smo ostali med četniki. Med njimi je seveda bil tudi njihov kurat Tonček Šinkar. Tako smo v smrtnih celicah kočevskega gradu skupaj doživljali strahote teh zaporov in strahote kočevskega procesa. Vem, da se sliši neumno in nemogoče, pa vendar je res, da sem najlepše dneve svojega duhovniškega življenja doživljal v kočevskih zaporih med četniki. Res so bili to dnevi fizičnega trpljenja, lakote, pretepanja, zasramovanja, pljuvanja v obraz, dnevi smrti, ne samo telesa, ampak tudi duha. Vse so hoteli umoriti v nas.

Na drugi strani so to bili dnevi ljubezni, pokore, odpuščanja, spreobrnjenj. Najlepše spovedi v svojem duhovniškem življenju sem imel v kočevskih zaporih. Rudolf in Cigo ter Tonče, se še spominjate?

Koliko veselja, ljubezni in odpuščanja je prišlo v duše teh na smrt obsojenih. Ko pride mir v dušo, ko se vrne božja ljubezen, ki se srce pribori odpuščanje, tedaj se srce napolni z radostjo in veseljem. To so bili dnevi spoznavanja duš in človeške narave obsojenih na smrt. V trpljenju in senci smrti človek pokaže, kaj je. Toliko ljubezni drug do drugega, toliko razumevanja, spoštovanja in pomoči nisem še nikdar doživel v življenju. Ko so vrgli Gabrijela Capudra, vsega krvavega in pokritega z ranami v celico št. 1, mu je Cigo rekel: »Jaz bom ustreljen, na, pojej mojo čorbo, morda ti bo kaj pomagalo. Lačen si.« In ta dava sta bila politično in ideološko daleč, daleč narazen. Smrt premosti vsa nasprotja.

To so bili dnevi veselja in pesmi, čeprav smo se komaj premikali od lakote in slabosti, peli pa smo le. In kako lepo. Tonče, Cigo, Rudi, Joco se še spominjate? Tonče je vedno »čez« za pel. In pesmi so se vrstile: Dekle, kdo bo tebe ljubil?, N'mav čez izaro, Lipa zelenela je ... kar brez konca. Komunisti so kleli in divjali, besno

grozili, mi pa smo peli. Prepričani so bili, da nas bodo strli, uničili, pa je bilo ravno nasprotno.

To so bili dnevi spoznavanja drug drugega. Ljudje vseh političnih strank in ideologij, toda eno je bilo vsem skupno: neizmerna ljubezen do naroda in svobode. In vsi smo bili pripravljeno dati svoje življenje za to. Videli smo tudi, da so naši politični prepiri, naša nesloga in naša neodločnost, morda celo ljubosumnost v marsičem zakrivili našo tragedijo v Grčaricah in na Turjaku. Danes so vsi mrtvi. Sam sem ostal pri življenju in se sprašujem: »Ali smo se kaj naučili od njihovih opominov?

To so bili dnevi, v katerih smo ure in ure preživeli s svojimi družinami, s svojimi prijatelji izven ječe. Nikogar nismo osebno poznali in vendar smo si vse povedali, o svojih otrocih, ženah, prijateljih, o našem poklicnem delu, ničesar nismo tajili. Nismo se v vsem ujemali, vendar smo se ljubili in drug drugega spoštovali.

To so bili dnevi, ko smo v svojih željah in pogovorih pojedli vse žgance in klobase in zavitke in pečene kokoši. Ure in ure smo se pogovarjali, kaj bi jedli, če ..., koga bi povabili na pojedino, če ..., kaj je boljše, pa ni bilo ničesar, samo lakota in žeja.

To so bili dnevi slavnega kočevskega procesa, o katerem pravi Saje (partizanski zgodovinar), da je bil »mejnik« na razvojni poti našega procesnega reda na osvobojenem ozemlju. »Proces, ki je potekal po vseh splošnoveljavnih načelih procesualnega prava.« V resnici pa je bil ta proces največja farsa, tragična komedija, največja sramota naroda, največji zločin nad slovenskim narodom, ena sama ostudna laž. Zločin grčariških junakov je bil samo eden: ljubili so svoj narod, svojo domovino, svojo vero in sovražili komunistično laž. V komunističnem slovarju pa to pomeni: narodni izdajalec. In za to »izdajstvo« so darovali svoje življenje. Kje ste danes sodniki, moralci slovenskih herojev, ki ste obsodili naše fante na smrt? Nekateri ste že odšli tragično po svoje plačilo, drugi se hinavsko izgovarjate in prelagate svojo krivdo na druge, tretji pa se še danes ponosno potikate po ljubljanskih ulicah in uživate mastne pokojnine.

Kar jih ni bilo obsojenih na procesu, jih je obsodil France Pirkovič – Črt z besedami: »Vsi ste izdajalci, vsi zaslužite smrt.« In tako se je zgodilo.

Iz celice št. 1 so poklicali naslednje: Marjana Strniša, Pavla Vošnjarka, Mladena Milovanovića, Antona Šinkarja, Franceta Malovrha, Rudolfa Marinčiča, Ivana Lisca, Ljubomira Konečnika, Marjana Končana, Draga Tomažiča, Vladimira Kiena, Jožeta Štepcica, Franca Murna, Franca Miheliča, Gabrijela Capudra, in Viktorja Habiča. V celici št. 1 sem ostal sam. Obtoženci so napisali na stene celice svoja imena, svoje želje, svoja spoznanja in svoje nasvete in dali na desetine naročil meni, če bom ostal živ. Preden so odšli na hodnik, smo skupaj zapeli Slovenec sem, nato pa še Kristus kralj in pokončno so odšli iz celice. Vse so zvezali z žico za roke, po sredi pa povezali z debelo vrvo in s kamionom so jih odpeljali proti Mozlju, kjer je krogla v tilnik končala njihovo življenje. Tonče, dobro se te spomnim, kako si vprašal partizana na hodniku: »Kdo me bo ustrelil?« Pa je eden odgovoril: »Jaz, hudič beli.« In Tonče je rekel: »Vzemi moje gojzjerje, da se boš vsaj kdaj spomnil belega hudiča.« Pa ga je sezul in Tonče je šel bos v smrt.

Ta žalostna zgodba se je ponavljala uro za uro, noč za nočjo. Ob desetih, opolnoči in ob dveh zjutraj so navezali nove žrtve in jih odpeljali v smrt. Nobenega procesa, nobene obtožbe, nobenega zagovora, nobene porote, samo Črtove besede: »Vsi zaslužite smrt.« Pravilo komunističnega procesualnega prava.

Od vseh v gradu zaprtih nas je ostalo samo 45. Nas so zvezane z žico odpeljali preko Grčaric na Medvedjek, od koder sem jaz s tremi drugimi pobegnil. Druge so iz Medvedjeka odpeljali na Slevico, kjer so ustreljeni našli svoj grob, svoj zadnji dom. Tak je bil konec grčariških junakov, pravih slovenskih herojev.«

RAZMIŠLJANJA | *Zlo banalnosti*

Martin Sušnik | Filozof

Ko je politična teoretičarka Hannah Arendt prisostvovala sojenju Adolfu Eichmannu, je prišla do posebnega zaključka: čeprav je šlo za obtožbo grozljivih zločinov (Eichmann je imel na skrbi logistiko in prevoze do taboriščev smrti pri t. i. dokončni rešitvi - Endlösung), ni našla pri obtoženci ne antisemitskega fanatika ne sadističnega moralca, temveč učinkovitega uradnika s slabim spominom, ki se redno izraža s klišeji, vneto spoštuje zakone in navodila in ima celo zgleden odnos s svojo družino. Koren njegovih zločinov, meni Arendt, ni bil v globokih prepričanjih, temveč v njegovi površnosti, t. s. p. v pomanjkanju resnih prepričanj, oziroma v odsotnosti pravih korenin. Tako je Arendt predstavila tezo o banalnosti zla, ena od njenih najslavnejših misli.

To banalnost Arendt označi kot pomanjkanje mišljenja, oziroma razmišljanja (thoughtlessness), ki ga nikakor ne smemo zamešati z bedarijo (supidity) pa tudi ne s pomanjkanjem podatkov. Eichmann ni bil bedak, kar se pa podatkov tiče je dobro vedel komu služi in čemu je bilo namenjeno vse njegovo organizacijsko delo; sam je ne le prisostvoval konferenci v Wansee, kjer je dokončna rešitev dobila obliko, temveč celo bil tajnik sestanka. Ni pa Eichmann precejal prejete ukaze s sito osebnega kritičnega pogleda, pa ne ker bi ne bil sposoben -Arendt zagotavlja, da je ta sposobnost pri vsakem človeku prisotna- temveč ker te zmožnosti ni uporabljal. Ravno ta nepremišljenost je pripomogla, da je postal »največji zločinec svojega časa«, ki je pa vsekakor bil »normalna oseba, ne hudobnež, ki nima posebnih nagibov in ki je, ravno zaradi tega, zmožna neskončnega zla« je zapisala Arendt. Vse kar je potrebno za to je, da se krivičnež ne vrne v svojo intimnost in se izogne kritični presoji ukazov in spominskega razmišljanja o lastnih dejanjih.

Zato je ta nepremišljenost izredno nevarna, meni filozofinja. Ljudje, ki ne »mislijo« se navadijo sprijeti se nekemu nauku ali določenim vrednotam, ki so socialno veljavne, ne glede na njihovo vsebino, temveč zaradi sprijemanja samega. Tako so tudi razpoloženi sprejeti druge nauke ali vrednote če te dosežejo veljavnost v družbi. Danes se prilagodijo tema načeloma, jutri pa lahko ravno nasprotna podpirajo, ker je osebna zmožnost kritičnega mišljenja v njih okamenela. Ta skrb in zagovarjanje kritične misli je Arendtovo vodilo do zanimivih fenomenoloških analiz o pomembnosti samozavesti (consciousness) in dialoga osebe s samo seboj, istočasno jo je pa zapeljalo do nezaupanja vsake vrste poslušnosti in svojevrstnega dekonstruktivnega sumničnega resnice, zaradi katerega Arendt -osebno menim- nekoristno loči razmišljanje (thinking) od spoznanja (knowing) in resnico od smisla.

„Ljudje, ki ne »mislijo« se navadijo sprijeti se nekemu nauku ali določenim vrednotam, ki so socialno veljavne, ne glede na njihovo vsebino, temveč zaradi sprijemanja samega.“

Dandanes bi si lahko predstavljali, da je vračanje na Arendtove misli nepotrebno. V večjem delu zahodnje civilizacije nima takih totalitarnih sistemov, kot jih je Evropa trpela v prvi polovici XX. stoletja. Danes živimo več ali manj v demokra-

tičnem svetu, ki naj bi ravno pospeševal kritično mišljenje in ki ne zaupa absolutni resnici do katere bi morali biti slepo poslušni. V sodobnosti prisostvujemo demontaži tradicionalnih »nedotakljivih« vrednot, pospeševanju pluralizma in toleranci vsakršnih perspektiv.

Vendar... pospešuje to stanje pristno razmišljanje in razločevanje (kritika, iz grškega glagola krino, dejansko to pomeni)? Ali smo zaradi prevladujočega relativizma postali negotovi in se torej tudi lažje prepustimo določenim predlogom, ki -čeprav se morda ne vsiljujejo na izrecen način- so lahko prav tako nasilni in totalitarni? Smo postali bolj samozavestni in zbrani, ali bolj razplošeni sprijeti se z »vrednotami«, ki so v modi in to le zaradi njihove »veljavnosti«? Smo, današnji ljudje XXI. stoletja bolj modri, ali pa dejansko bolj banalni, in naši interesi krožijo v površnosti pragmatičnega aktivizma in brezbriznosti? Smo, konec koncev, postali bolj odporni proti skušnjavi zla, ali smo nekako normalizirali tisti »vse je dovoljeno«, ki je sobrat onega »vse je mogoče«, v katerem je Arendt odkrila jedro totalitarnih ideologij(i), ki so zmožne najhujših grozot?

Nezaupanje do »resnice« in do »absolutnih vrednot« ni Arendtovo spremenilo v branilko nihilizma, saj nihilizem po eni strani zanika vrednote in smisel, a ravno predstavi to kot »nova vrednota« (in Platon, četudi je na glavo obrnjen, je še vedno Platon, pravi Arendt ko se pri tem kritično ozira na Nietzscheja). Po drugi strani pa, ravno zaradi zanikanja smisla, uniči možnost nadaljnega razmišljanja. Če je nepremišljenost nevarna, je prav tako tudi nevaren nihilizem, ko se hoče ta predstaviti kot končni izid razmišljanja.

V sodobnem svetu je poslušnost neki heteronomski stopnji izgubila dober glas. Vendar nevarnost tega dejstva sloni na tem, da nas naredi dovzetne za neposlušnost, ki postane tako novo »načelo« do katerega smo, paradoksalno, zelo poslušni. Tako smo, pod pretvezo avto-nomije in zaradi naše banalnosti, postali žrtve novih despotizmov. Morebiti še nismo prišli do pravega spoznanja, da je banalnost ne samo možen vzrok strašnega zla, temveč da je že ona sama neke vrste zlo, čeprav Arendt ni prišla do tega zaključka in bi se verjetno -v kolikor najdemo v njenih spisih- s tem ne strinjala popolno.

Tiste, ki raje simpatizirajo z relativizmom in nihilizmom, Arendt in nauk sviri o nevarnosti, da bi jih to zapeljalo v steze nasilnega zla, pred katerim bi znali biti celo neobčutiljivi ravno zaradi tega ker s tem »šibkim mišljenjem« (pensiero debole, ki ga Vattimo zagovarja), potom zanikanja dobrega, pridejo tudi do zanikanja zla kot takega. Tiste, ki nismo nihilisti in branimo obstajanje resnice in poslušnost do nje, nas pa sviri, da ne sprejemamo resnice in vrednote ne da bi se kritično ozrli na njihovo vsebino, t. s. p. brez osebnega dela globokega razmišljanja. Njena teza o banalnosti zla nam služi kot opozorilo, da je tudi odnos z dobrim lahko banalen, da ima tudi pritrditev pravih vrednotam lahko svoj razlog v površnosti nerazmišljujočih duš.

Končno nas pa vabi tudi, da se metaforično poslušujemo njenega nauka in si nastavimo vprašanje o nevarnosti naroda, ki se zaradi svojevrstne površnosti in zavračanja ukoreninjenosti, ne spravi v dialog s seboj in se mu ne gre za pristni spomin preteklih dejanj, torej ne razmišlja o zločinih, ki so na žalost sestavni del njegove zgodovine.

PISMO IZ ŠVEDSKE | *Slomškova nedelja in bandero brezjanske Matere Božje v Einsiedelnu*

Na Slomškovo nedeljo 24. septembra 2023 se je slovenski dušni pastir na Švedskem na Slomškov rojstni dan za nebesa leta 1862, v Einsiedelnu v Švici udeležil slovesnega praznovanja 55-letnice ustanovitve in delovanja slovenskega dušnega pastirstva prav tam, kakor tudi obletnice smrti škofa Slomška. Molitve za lepo vreme in lepo praznovanje častitljive obletnice mnogih molilk in molilcev so bile uslišane. Prebujajoče se jutro je ob skrbni vožji gostitelja Davida Taljata pripeljalo škofa Antona Jamnika, voditelja slovesnega somaševanja ter švedskega vagabunda za Gospoda v Einsiedeln, v sveti kraj, kjer še vedno doni Ora et labora. Po parkiranju avtomobila so se romarji podali proti samostanu, oziroma najprej proti bližnjemu hotelu, kjer je sledilo srečanje z gosti, oktetom Oremus, ki jih vodi gospa Damjana Božič Močnik. Osem duhovnikov, župnikov, se je žrtvovalo za slovesno bogoslužje v prečudoviti baročni cerkvi, ki v vsem sijaju kipi proti nebu in že mnogo let sprejema v svoje naročje slovenske romarje z vse Švice in od drugod.

Pred slovesnim somaševanjem je sledil križev pot v prekrasnem naravnem okolju, vzpenjajoč se ob travnikih, skozi gozd proti vrhu Kalvarije in nato spuščajoč se nazaj proti samostanu, kjer je kmalu sledilo slovesno bogoslužje, ki ga je vodil in vse romarje nagovoril s krepko besedo škof Anton Jamnik. V zakristiji so se pripravili na sv. bogoslužje ministranti, skupaj s škofom, ki je srečal tamkajšnjega opata Urbana Federerja, ki je na začetku sv. maše tudi pozdravil škofa Antona ter vse navzoče romarje in jim zaželel dobrodošlico ter domače počutje. Sledil je pozdrav in dobrodošlica vsem navzočim gostitelja Davida Taljata. Slovesnosti se je udeležil slovenski veleposlanik Iztok Grmek, ki je vse navzoče pozdravil, tudi zaposlene na predstavništvu Slovenije pri OZN v Ženevi. Procesija se je začela odvijati in njej so se pridružili možje, ki so nosili zastave in bandera. Posebej je izstopala Brezjanska Marija, ki je Kraljica Slovenije. Ministranti so slovesno stopali v procesiji in vodili navzočega škofa ter somaševalca k oltarju. Tam je Zvone relikvije blaženega škofa Slomška postavil na oltar, ki ga je nato škof Anton slovesno pokadil in tako začel zahvalno bogoslužje. V času slovesnega vhoda k oltarju se je oglasila mogočna slovenska pesem iz grl osmerih duhovnikov pod vodstvom dirigentke Damjane. Ja, to je mogočna samostanska baročna cerkev, kjer ubrano petje še bolj povzdigne človeškega duha v višine. Ljudje so lepo sodelovali pri sv. maši, kjer je bila tudi sv. birma, pri kateri je bil mlad fant Mark Ivanec potrjen v veri. Ubrano petje osmerih slovenskih župnikov je povzdigovalo duha vseh prisotnih v Božje višine, da se je zemeljsko bogoslužje združevalo z nebeškim, kakor je bila

podana misel v letošnji pripravi na Slomškovo nedeljo. Ob koncu sv. maše je vodila procesija navzočega škofa Antona in duhovnike ter ministrante k milostni podobi Matere Božje, ki ima prekrasno kapelico blizu glavnega vhoda v cerkev. Tam so sledile litanije Matere Božje s slovesnimi odpevi, potem je sledila posvetitev, nato blagoslov ter Marija, skoz' življenje. Ja, kakšen zaključek romanja. Kakšno bogastvo slovenske vernosti, pobožnosti. Res je, slovenski narod je Božji narod in še posebej tudi Marijin narod. Kraljica Slovenije, prosí pri Bogu za slovenski narod.

Slovesnosti cerkvi je sledilo slovesno kosilo v bližnjem hotelu, kjer so gostje in domačini uživali gostoljubje osebja, ki je streglo, kakor tudi gostoljubje Davida Taljata, ki je moral seči globoko v žep, ko je kril stroške slovesnega kosila. David, hvala za tvoje gostoljubje in pozornost.

Te njegove gostoljubnosti pa so nekaj dni pred samim romanjem uživali trije gostje pri Davidu, to je škof Anton Jamnik, Dori Pečovnik, novi slovenski župnik v Munchenu, kakor tudi novi predsednik Zveze izseljenkih duhovnikov in diaconov, ki delajo med rojaki v evropskem prostoru in drugod po svetu. Tudi švedski vagabund za Gospoda je bil deležen gostoljubja. David je vse tri sobrate popeljal z železnico na Zermat, od koder je bil zanimiv in skrivnosten pogled na Matterhorn. Gospod je to čudovito goro ovijal v oblake, a od časa do časa je bilo moč občudovati odkrivanje Materhorna za oči mnogih obiskovalcev Zermata. Predvsem pa je bil podarjen čas za uživanje na vrhu Zermatta in dihati zrak, ki ga spodaj zaradi prometa ni več toliko. Občudovanje ledenikov in spreminanje barv zaradi sonca, ki se je prikazovalo in se spet in spet skrivalo za oblake. Pa meglice, skozi katere so se gostje na začetku potovanja z zobato železnico prebijali in ugotavljali, ali bo sploh kaj videti na vrhu Zermatta. A zgodilo se je tisto, kar je Zvone že tolikokrat rekel ljudem: nad oblaki vedno sonce sije. In kako je sonce na vrhu vse prisotne ogrevalo. Bogu hvala.

Dragi David, gostitelj in dobrotnik, naj ti ne manjka, kar si imel posla in stroškov s tvojimi gosti, pred in po jubilejnim praznovanju. Bog ti povrni z zdravjem in blagoslovom pri tvojem tako lepem in pomembnem poslanstvu za ohranjanje slovenske identitete, slovenske vernosti med rojaki v Švici in drugod, kamor te vodi tvoja pastoralna pot. Naj te Kraljica Slovenije in blaženi škof Slomšek spremljata na vseh tvojih poteh.

vaš Zvonko Podvinski

KOLEDAR

- 15. oktobra**
Materinski dan in Dan dobrote
- 28. oktobra**
Šolski izlet v Glew
- 29. oktobra**
SLOVENSKI DAN in obletnica v Slomškovem domu
- 5. novembra**
Obletnica v Slovenski vasi
- 11. novembra**
Zaključek SSTRMB
- 12. novembra**
Obletnica na Pristavi
- 25. novembra**
Evropski večer v Carapachayu
- 26. novembra**
Kristus Kralj
Skupni mladinski dan v Slovenski vasi
- 2. decembra**
Zaključek osnovnih šol

“ ZA RAZMISLEK IN NASMEH ”

“En dober pregovor na dan, prežene slabo voljo stran”

PREGOVORI IN CITATI

ZAKON

V soboto, 7. oktobra, se je v Ljubljani vršil peti Pohod za življenje. Na pohodu se je zbralo več kot pet tisoč oseb, predvsem družin z otroki. Cilj vsakoletnega Pohoda za življenje je promocija in obramba človeškega življenja. Letošnje geslo pohoda je bilo »Življenje je zakon!« Letos so se organizatorji pohoda zavzeli tudi za bolne in starejše ter proti nameri vlade, ki hoče uzakoniti medicinsko zastrupitev bolnih in starejših. Pred začetkom dogodka je za udeležence pohoda p. Tadej Strehovec daroval sveto mašo v frančiškanski cerkvi pri Tromostovju. Glavno prizorišče pohoda je bil Prešernov trg. Tam se je pohod začel s slovensko himno, nato pa sta udeležence pozdravila voditeljica pohoda Urša Cankar Soares in Jakob Praznik, vodja mladinske skupine Pohoda za življenje. Urša Cankar Soares je izjavila: »Zakon nas mora ščititi, kajti v 17. členu ustave pravi, da je človekovo življenje nedotakljivo.« Zbrano množico je nagovoril tudi zdravnik

Janez Rifel, ki je poudaril, da so zdravniki zagovorniki življenja. »V Hipokratovi prisegi piše, da ne bom nikoli nikomur, tudi ko bi me prosil, zapisal smrtne droge, ali ga z nasvetom napeljeval na tako misel. Prav tako ne bom nobeni ženski dal pripomočka za uničenje telesnega ploda«, je dejal. S svojo udeležbo in nagovorom je podporo pohodu dokazal tudi ljubljanski nadškof in metropolit Stanislav Zore, ki je med drugim izjavil »Zelo sem vam hvaležen, da ste ljudje, ki sledijo besedi ZA. Ker vse prevečkrat v svojem življenju poslušamo proti čemu vse moramo biti. Ne, bodimo ZA, za življenje.« Čeprav so nasprotniki Pohoda za življenje organizirali »protishod«, ta daleč ni bil tako množičen in se je razšel kmalu po 10. uri. Po zaključenem programu na Prešernovem trgu so se udeleženci Pohoda za življenje odpravili na sprehod po ulicah ljubljanskega centra. Kaj nam pa o zakonu govorijo pregovori?

• Človek bi rad en zakon zase in drugega za druge. (italijanski pregovor)

• Zakon je krokodil, ki lovi tiste, ki bežijo, in beži pred tistimi, ki ga lovijo. (nemški pregovor)

• To je zakon za vse: močnejši popusti. (latinski pregovor)

• Kjer ni postave ni prestopka. (slovenski pregovor)

• Čim strožji zakoni, tem slabši ljudje. (nemški pregovor)

• Nuja zakone spreminja. (latinski pregovor)

• Veliko zakonov, malo pravice. (angleški pregovor)

• Nepoznanje zakona ni opravičilo. (latinski pregovor)

• Kjer vlada ljubezen, ni treba dosti zakonov. (nemški pregovor)

• Naravni zakoni nimajo izjem. (angleški pregovor)

Izbral: Jože Jan

71. OBLETNICA DRUŠTVA SLOVENSKA VAS

Nedelja, 5. novembra 2023

- 9.00 Sveta maša v cerkvi Marije Kraljice
- 10.45 Dviganje zastav
- 11.00 KULTURNI PROGRAM
Veseloigra v enem dejanju:
PODLAGA ZAKONSKE SREČE
Režija: Dani Grbec
- 13.00 Prijateljsko kosilo.
Sodeluje Dúo Vater&Sohn
Prijave za kosilo do 29. oktobra na
(11) 5059 2746 (Valentin Grbec)

» DRUŽINA SMO. VSI SMO EDEN DRUGEMU LUČ.«

HLADNIKOV DOM
Mons. J. Hladnik 3970
Rem. de Escalada

REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE RS ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

STUDY IN SLOVENIA

Sejem Study in Europe v Argentini

Buenos Aires

<p>29. oktober: Slovenski dan!</p> <p><small>Družite se s Slovenci na največjem letnem srečanju argentinskih Slovencev.</small></p> <p><small>Slomškov dom v Ramos Mejii</small></p>	<p>30. oktober: Obiščite nas na sejmu!</p> <p><small>Na sejmu spoznajte predstavnike štirih glavnih univerz v Sloveniji.</small></p> <p><small>Sheraton Buenos Aires Hotel & Convention Center, San Martin 1225/1275 Buenos Aires</small></p>	<p>31. oktober: Posebna predstavitev</p> <p><small>Pridružite se nam na posebnem srečanju vseh Slovencev, ki živijo v Argentini.</small></p> <p><small>Ucema BA University</small></p>
---	--	---

VEČ INFORMACIJ SLEDI!

Dan dobrote

Nabirka med mašo in po domovih
ZA POMOČ POTREBNIM ROJAKOM

Nedelja, 15. OKTOBER 2023

5. mednarodna konferenca
Vzgoja za ljubezen do domovine in države

JEZIK KOT TEMELJ NARODNE IDENTITETE

sobota, 18. november 2023,
OŠ Notranjski odred Cerknica / splet

Na konferenci lahko sodelujete s svojim prispevkom.

DRUŠTVO KATOLIŠKIH PEDAGOGOV SLOVENIJE
DKPS

Informacije in prijave:
DKPS, Rožna ulica 2,
1000 Ljubljana,
01/43-83-983
(tor., čet. 9.00-12.00)

konferenca@dkps.si
www.dkps.si/izobrazevanje

Svobodno Slovenijo podpirajo

KOPAC S.A.
Fábrica de tubos y envases de cartón

 REPUBLIKA SLOVENIJA
URAD VLADE ZA SLOVENCE V ZAMEJSTVU IN PO SVETU

 Gruppo HZ

 Antonio Podržaj e Hijos S.R.L.

BAJDA s.r.l.